(v jakékoliv formě), jsou předměty potřeby, je právně mylný. Ve smyslu § 1 čís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. jsou předměty potřeby věci movité, které slouží přímo neb nepřímo k ukojení životních potřeb lidí a zvířat domácích. § 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 567 sb. z. a n. o soudech lichevních mluví rovněž o činech proti zákonům nebo nařízením vydaným od počátku války k tomu konci, by zásobování obyvatelstva bylo zabezpečeno a předražování zabráněno. Toto ustanovení, třebas v době spáchání činu ještě neúčinné, jakož i dříve zmíněné ustanovení čís. nař. z roku 1917 nasvědčují tomu, že pojmu předmětu potřeby neodpovídají takové věci, které neslouží k tomu, by jimi byly uspokojeny potřeby lidí a zvířat domácích, ani věci, které mají význam jen jako prostředky, jimiž se věci, sloužící za předměty potřeby, opatřují. Peníze jakéhokoli druhu jsou dle své podstaty a svého určení vždy jen prostředky, pomocí nichž se provádí sice převod a oběh předmětů potřeby, totiž statků úkojných, ale jimi statky tyto nezanikají ani se nerozmnožují. Pro tuto jejich povahu nelze o nich říci, že náležejí mezi ony věci, které k ukojení dalších potřeb lidských a potřeb zvířat domácích slouží nepřímo, neboť těmito rozuměti dlužno věci takové, které, jsouce, jako stroje, nástroje, suroviny nebo součástky, samy sebou a v původní své podobě nezpůsobilé, sloužiti k ukojení potřeb oněch, slouží přece k výrobě nebo přípravě takových věcí, jimiž se potřeby ty ukájejí přímo. I nauka národohospodářská, která definuje peníze jako statek hospodářský, který obecně slouží za míru směnných hodnot, za měnidlo, platidlo a uchovatele směnných hodnot, potvrzuje správnost názoru, že nelze v penězích spatřovati úkojné statky potřebě lidské sloužící.

Čís. 460.

Není neodvolatelným donucením (§ 2 lit. g) tr. zák.), dopustil-li se pachatel předražování, by odvrátil od sebe a své rodiny nouzi.

(Rozh. ze dne 30. května 1921, Kr I 100/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Praze ze dne 11. listopadu 1920, jímž byla obžalovaná podle § 259 čís. 3 tr. ř. sproštěna z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil rozsudek v odpor vzatý a uznal obžalovanou vinnou dle obžaloby.

Důvody:

Zmateční stížnost státního zastupitelství uplatňuje proti rozsudku, sprošťujícímu obviněnou z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 lich. zák., důvod § 281 č. 9 b) tr. ř. a to právem. Soud lichevní zjistil v rozsudku, že obžalovaná spáchala čin, v němž jsou po stránce objektivní všechny náležitosti přečinu dle § 11 č. 4 lich. zák., sprošťuje ji však z obžaloby, poněvadž prý jednala ve stavu neodolatelného donucení dle § 2 písm. g) tr. zák., trestnost vylučujícím, ježto je úplně nemajetná a matka jedenáctileté dcery, jež má levou ruku ochromenu, takže není ku práci způsobilá,

a poněvadž její důchod od úrazové pojišťovny ve výši 17 K měsíčně naprosto nestačí k výživě její i jejího dítěte; touto nouzí dala se svésti k tomu, by si lehčím způsobem výdělek opatřila. Platný trestní zákon rozlišuje mezi neodolatelným donucením dle § 2 písm. g) tr. zák., trestnost ovšem vylučujícím, jež záleží v tom, že pachateli nezbývá na odvrácení bezprostředně hrozícího, těžkého nebezpečí pro život, svobodu nebo majetek nic jiného, než přivoditi trestným činem zlo, nepřevyšující hrozící zlo, a nouzí jako pohnutkou trestného činu, opodstatňující jen polehčující okolnost dle § 264 f) tr. zák. To, co rozsudek na odůvodnění neodolatelného donucení uvádí, opodstatňuje však patrně jen tuto polehčující okolnost nouze, poněvadž rozsudek sám neuvádí, že by bylo obviněné hrozilo bezprostředně nějaké nebezpečí povahy shora naznačené, ku jehož odvrácení jedině by se byla trestného činu dopustila. Právní omyl rozsudku vychází zcela zřejmě na jevo z vlastního tvrzení na konci důvodů, že obžalovaná dala se nouzí svésti k tomu, by si trestným činem opatřila lehčím způsobem nějaký výdělek. Za takovýchto okolností jest výrok osvobozující zřejmě právně pochybeným. I bylo proto odůvodněné zmateční stížnosti státního zastupitelství vyhověti způsobem, jak shora uvedeno.

Čís. 461.

Ku zločinu vzbouření se vyhledává, by úřední napomenutí se stalo vůči srocenému davu a by pachatel o takovém napomenutí věděl.

(Rozh. ze dne 30. května 1921, Kr II 115/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 25. ledna 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem vzbouření dle § 73 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozsoudil.

Důvody:

Oprávněna jest zmateční stížnost obžalovaného, pokud uplatňuje důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Jedním z pojmových znaků zločinu vzbouření jest, by úřad srocený lid napomenul ke klidu a pořádku, by napomenutí to stalo se vůči srocenému davu a by obžalovaný o takovém napomenutí věděl, (názor tento jest v literatuře všeobecně zastáván, tak: Stoos: »Lehrbuch des österr. Strafrechtes«, druhé vydání str. 496; Lammasch: »Grundriss des Strafrechtes« čtvrté vydání str. 133; Finger: »Das Strafrecht« třetí vydání str. 880—881). V tomto směru spokojuje se rozsudek pouze s tím, že vyvozuje z údaje obžalovaného: »že slyšel v hostinci, že důvěrníci se za pořádek zaručili«, že obžalovaný z toho mohl souditi, že nějaké napomenutí se strany úřadu bylo učiněno. To však neopodstatňuje předpokladu, že obžalovaný věděl, že se jednalo o napomenutí rázu shora naznačeného, jež se bylo dle zjištění rozsudku stalo vůči srocenému davu. Právem vytýká dále zmateční stížnost, že rozsudek jest nejasný, poněvadž v něm schází zjištění, týkající se objektivního